

22.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/14 riigihangete teostamise kontrollimise kohta Tartu Linnavalitsuses

Kontrollimise alus: Rahandusministeeriumi 22.11.2024.a kiri nr 12.2-4/16-1

Hankija nimi: Tartu Linnavalitsus

Hankija registrikood: 75006546

Hankija õiguslik vorm: kohaliku omavalitsuse asutus

Hankija esindusõiguslik isik: Urmas Klaas

Kontrolliperiood: 18.09.2023–30.11.2023

1. Kontrollimise eesmärk ja ulatus

- 1.1. Kontrollimisele kuulus Tartu Linnavalitsuse (edaspidi hankija) poolt avatud hankemenetlusena korraldatud riigihange „Tartu linna haridusasutuste koristusteenuse ostmine 1.01.2024-31.07.2027“ viitenumberiga 270138 (edaspidi hange). Hankija alustas riigihanke hanketeate avaldamisega riigihangete registris 18.09.2023.
- 1.2. Kontrollimise eesmärgiks oli anda hinnang, kas hankija on eelnimetatud riigihanke korraldamisel riigihanke alusdokumentides sätestanud RHS §-st 77 lg 6¹ ja lg 7¹ ning Keskkonnaministri 01.01.2022 määruse nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ alusel kohustuslikke keskkonnahoidlikke kriteeriume ja nõudeid, sealhulgas lisanud keskkonnahoidlikke kriteeriume tehnilisse kirjeldusse, vastavus-, hindamis-, kvalifitseerimis- ja/või lepingutingimustesse.
- 1.3. Järelevalvemenetluses kontrollitakse üksnes hankija tegevuse õiguspärasust. Rahandusministeeriumi poolt läbiviidav järelevalvemenetlus ei hõlma hankija tegevuse otstarbekuse kontrollimist ega tema otsuste ja toimingute tulemuslikkuse hindamist (RHS § 203 lg 3).
- 1.4. Rahandusministeeriumil on õigus anda soovitusi ja juhiseid RHS-i paremaks järgimiseks ja rikkumiste ärahoidmiseks. Soovitused ja juhised võivad sisalduda järelevalvemenetlust lõpetavas dokumendis (RHS § 210), sh valimipõhises järelevalvemenetluses koostatavas kontrolliaktis (RHS § 205 lg 4 p 3).
- 1.5. RHS-is sätestatud korrast kinnipidamist on kontrollitud riigihangete registris avaldatud andmete ning hankija poolt edastatud dokumentide ja järelevalvemenetluse käigus antud selgituste alusel.
 - 1.1. Kontrolliakti projekt edastati hankijale tutvumiseks ja vastuväidete esitamiseks 06.10.2025. Hankijal oli võimalik soovi korral esitada täiendavaid selgitusi või põhjendatud vastuväiteid projekti kohta hiljemalt 10.10.2025. Hankija ei esitanud omapoolset seisukoha kontrolliakti projektile, mistõttu arvestame, et hankija on projektiga tutvunud ning nõustus kontrolliakti projektis tehtud tähelepanekutega ja soovitustega.

2. Kokkuvõte järelevalvemenetluse tulemustest

Hankija on korrektelt täitnud RHS § 77 lg-s 6 1 ja 7 1 ning keskkonnaministri määruses nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused” kehtestatud nõudeid.

3. Hanke alusdokumentides keskkonnahoidlike kriteeriumite kasutamise kontrollimine

3.1. Määruse kohaldavus riigihanke korraldamisele

RHS-i § 77 lg 7¹ alusel on kehtestatud keskkonnaministri määrus nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused” (edaspidi *määrus*). Määruse § 1 lg 1 alusel kohaldatakse antud määrust avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijale. Tartu Linnavalitsus on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 p-i 2 alusel.

Määruse § 1 lg 3 p 2 alusel kehtestatakse keskkonnahoidlikud kriteeriumid puhastustoodete ja -teenuste hankimisele. Määruse § 6 lg 1 p-de 1-3 järgi on puhastustooted ja -teenused regulaarsed professionaalsed siseruumide puhastusteenused kontorites, sanitaarruumides ning teistes avalikes ruumides; selliste klaaspindade puhastamine, milleni pääseb eriseadmete või -masinate abita ja/või keskkonnahoidlikud puhastusvahendid ja puhastustarvikud. Määruse § 6 lg 3 sätestab, et regulaarne professionaalne puhastusteenus on selline, mida osutatakse vähemalt kord kuus (v.a klaaspindade puhastamine, mis on regulaarne, kui see toimub vähemalt kord kolme kuu jooksul).

Hankija poolt avatud hankemenetlusena läbi viidud riigihanke esemeks oli riigihanke alusdokumentide järgi koristusteenuse hankimine Tartu linna haridushoonetes. Riigihanke alusdokumentide järgi hangiti sisekoristusteenust erinevatel objektidel erinevate sagedustega, mh ka igapäevast ehk regulaarset professionaalset puhastusteenust teenust hoonete siseruumide puhastamiseks. Seega oli tegu määruse § 6 lg 1 p-des 1-3 kirjeldatud toodete ja teenuse hankimisega.

Eelnevast tulenevalt kohaldusid hankija suhtes RHS-ist ja määrusest tulenevad riigihanke korraldamisel keskkonnahoidlike kriteeriumite kasutamist kohustavad sätted.

3.2. Keskkonnahoidlike nõuete kontroll

Määruse § 3 sätestab, et hankijal tuleb kehtestada §-s 1 välja toodud tooterühma ja teenuse hankimisel riigihanke alusdokumentides käesoleva määruse lisades sätestatud keskkonnahoidlikud kriteeriumid. Lisaks on hankijal õigus lisada täiendavalt valikkriteeriumeid või kriteeriume ise sõnastada. Täpsemad kriteeriumid puhastustoodete ja -teenuste hankimisele on välja toodud määruse lisas 2.

Hankija on keskkonnahoidlike kriteeriume sätetanud järgmistes riigihanke alusdokumentides:

- „270138 _Vastavustingimused” (edaspidi „Vastavustingimused”);

- „Lisa 1 I osa tehniline kirjeldus ja tingimused”;
- „Lisa 2 II osa objektid tehniline kirjeldus ja tingimused 2023”;
- „Lisa 3 Hanke III osa objektid tehniline kirjeldus ja tingimused 2023”;
- „Lisa 4 IV osa tehniline kirjeldus ja tingimused”.

3.2.1. Kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid

3.2.1.1. Pakkuja pädevus ja kogemus

Vastavalt määruse lisa 2 punktile 1.1 peab hankija nõudma, et pakkujal oleks keskkonnahoidlike puhastusteenuste siseruumides osutamise pädevus ja kogemus, mis hõlmaks vähemalt kogemust selliste puhastusvahendite kasutamiseks, millele on kõva pinna puhastamisega seoses antud Euroopa Liidu ökomärgis või muu standardi EN ISO 14024 I tüüpi ökomärgis, mis on Euroopa Liidus ametlikult tunnustatud (punkt 1.1.1) ja personali pädevuse suurendamist organisatsioonisisese või -välise koolitamisega, mis hõlmab potentsiaalseid keskkonnamõjureid, nagu puhastusvahendi õige lahjendamine ja doseerimine, reovee kõrvaldamine ja jäätmete liigiti kogumine (punkt 1.1.2).

Määruse lisa 2 p-st 1.1.1 tuleneva nõude täitmiseks on hankija riigihanke alusdokumentide lisade 1-4 „Tehnilises kirjelduses” sätestanud, et „*Pakkujal peavad olema keskkonnahoidlike puhastusteenuste siseruumides osutamise pädevus ja kogemus, mis hõlmavad vähemalt järgmist: kogemus selliste puhastusvahendite kasutamiseks, millele on kõva pinna puhastamisega seoses antud Euroopa Liidu ökomärgis või muu standardi EN ISO 14024 I tüüpi ökomärgis, mis on Euroopa Liidus ametlikult tunnustatud*”.

Määruse punktist 1.1.2 tulenevat nõuet on hankija sätestanud riigihanke alusdokumendis „Vastavustingimused” ja lisade 1-4 „Tehnilises kirjelduses”, sätestades, et „*pakkuja kinnitab, et viib enne teenuse osutamise algust teenust osutavale personalile läbi koolituse, mis hõlmab potentsiaalseid keskkonnamõjureid, nagu puhastusaine õige lahjendamine ja doseerimine, reovee kõrvaldamine ja jäätmete liigiti kogumine*”.

Seega on hankija järginud määruse lisas 2 punktis 1.1. sätestatud nõudeid.

3.2.1.2. Seire läbiviimine ja seire käigus kontrollitavad nõuded

Määruse lisa 2 p 1.2. sätestab, et hankelepingu täitmise ajaks peab pakkuja kehtestama tegevuskorra, mille alusel ta jälgib ja talletab pakkumuses esitatud näitajate (edaspidi *seire*) täitmist. Seire miinimumsagedus on üks täistööpäev vähemalt iga nelja kuu tagant. Seire käigus tuleb kontrollida järgnevate nõuete täitmist:

- Kasutatud puhastusvahendite kogus koos ökomärgise ja lahjendusastmega; (p 1.2.1.)
- Kasutatud puhastustarvikute liik ja korduskasutatavus; (p 1.2.2.)
- Puhastamiseks kasutatud veekogus ja vee kõrvaldamise koht; (p 1.2.3.)
- Puhastamise käigus tekkinud tahkete jäätmete kogus ja nende liigiti kogumine. (p 1.2.4.)

Hankija on riigihanke alusdokumendis „Vastavustingimused” ja lisade 1-4 „Tehnilises kirjelduses” sätestanud pakkuja kohustuse viia lepingu täitmise ajal läbi seiret, mille miinimumsagedus on üks täistööpäev vähemalt iga nelja kuu tagant. Seire käigus on pakkujal kohustus talletada määruse lisa 2 p-st 1.2 toodud andmeid.

Seega on hankija järginud määruse lisa 2 punktis 1.2. sätestatud nõuet kohustada pakkujat hankelepingu täitmise ajaks kehtestama tegevuskorda, mille alusel ta jälgib ja talletab määruse lisa 2 punkti 1.2. aluspunktides väljatoodud toodud keskkonnahoidlike nõuete täitmist.

3.2.1.3. Kriteeriumid puhastusteenusele

Määruse lisa 2 p 1.3. sätestab, et puhastusteenuse osutamisel tagab pakkuja käesoleva lisa punktis 1.2 nimetatud jälgitavate ja talletatavate näitajatega seotud vähese keskkonnamõju. Selleks tuleb pakkujal:

- kasutada puhastusvahendeid kasutusjuhendi kohaselt; (p 1.3.1.)
- igal pool, kus võimalik kasutada Euroopa Liidu ökomärgisega või samaväärsed I tüüpi ökomärgisega puhastusvahendeid; (p 1.3.2.)
- minimeerida ühekordselt kasutatavate puhastustarvikute kasutamist; (p 1.3.3.)
- tagada optimaalne veekasutus; (p 1.3.4.)
- vähendada puhastamise käigus tekkinud tahkete jäätmete kogust; (p 1.3.5.)
- tagada jäätmete liigiti kogumine. (p 1.3.6.)

Hankija on määruse lisa 2 p-st 1.3 kirjeldatud nõuded sätestanud riigihanke alusdokumendis „Vastavustingimused” ja lisade 1-4 „Tehnilises kirjelduses”.

Seega on hankija järginud määruse lisa 2 p-s 1.3. ja alapunktides 1.3.1. – 1.3.6. sätestatud kriteeriumeid.

3.2.1.4. Kriteeriumid puhastustoodetele

Määruse lisa 2 punkti 2 alapunktides on puhastustoodetele sätestatud järgmised kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid:

- Kõik hankelepingu täitmiseks kasutatavad puhastusvahendid peavad vastama kõvade pindade puhastamise vahendite Euroopa Liidu ökomärgise kriteeriumitele 1 (mürgine toime veeorganismidele) ja 4 (keelatud ja piiratud kasutusega ained); (p 2.1.)
- Kätepesuseep peab vastama mahapestavate kosmeetikatoodete Euroopa Liidu ökomärgise nõuetele; (p 2.2.)
- Kõik pehmepaberist tooted peavad vastama EN ISO 14024 I tüüpi ökomärgise või muu samaväärse Euroopa standardiorganisatsiooni standardile. (p 2.3.)

Pindade puhastamise vahenditele on hankija riigihanke alusdokumendis „Vastavustingimused” sätestanud, et „*kõik puhastusained peavad vastama kõvade pindade puhastamise vahendite*

Euroopa Liidu ökomärgise kriteeriumitele 1 (mürgine toime veeorganismidele) ja 4 (keelatud ja piiratud kasutusega ained).''

Kätepesuseebile on hankija riigihanke alusdokumendis „Vastavustingimused’’ sätestanud, et *„kätepesuseep peab vastama mahapestavate kosmeetikatoodete Euroopa Liidu ökomärgise nõuetele, mis on kehtestatud Euroopa Komisjoni otsusega 2014/893/EL või Euroopa Komisjoni otsusega 2021/1870’’.*

Pehmepaberist toodetele on hankija riigihanke alusdokumendis „Vastavustingimused’’ sätestanud, et *„kõik pehmepaberist tooted peavad vastama EN ISO 14024 I tüüpi ökomärgise või muu samaväärse Euroopa standardiorganisatsiooni standardile’’.*

Kõigi kolme tootegrupi puhul antud nõuete juures on hankija lisaks sätestanud, et kui tootel pole ökomärgist, esitab pakkuja vastavushindamisasutuse või erapooletu audiitori vastavusauditi, mis kinnitab, et toode vastab samaväärse Euroopa standardiorganisatsiooni standardile või ühele EN ISO 14024 I tüüpi ökomärgise nõuetele’’.

Seega on hankija järginud määruse lisa 2 p 2 alapunktides 2.1 – 2.3 sätestatud kriteeriumeid.

3.2.2. Vabatahtlikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid

Hankijal on õigus lisaks kohustuslikele keskkonnahoidlikele kriteeriumitele lisada valikkriteeriumeid või kriteeriume ise sõnastada. Määruse lisa 2 p 3 alapunktides on välja toodud järgmised võimalikud kriteeriumid:

- Kõik tekstiilist puhastustarvikud (nt lapid, mopid), mida lepingu täitmiseks kasutatakse, peavad olema mikrokiust või vastama tekstiiltoodetele Euroopa Liidu ökomärgise andmise nõuetele. Pakkuja peab esitama toote tehnilise dokumentatsioon, kus on märgitud kasutamise ja pesemise juhised.
- Vähemalt 50% tekstiilist käterättidest (tk), millega pakkuja hankijat lepingu täitmisel varustab, vastavad tekstiiltoodete Euroopa Liidu ökomärgise nõuetele.

Valikkriteeriumite loetelu pole ammendav.

Hankija on riigihanke alusdokumendis „Vastavustingimused’’ sätestanud, et *„tekstiilist puhastustarvikud peavad olema mikrokiust või vastavad tekstiiltoodete Euroopa Liidu ökomärgise nõuetele’’.* Hankija on samas alusdokumendis kehtestanud, kuid hiljem kehtetuks tunnistanud ka määruse lisa 2 alapunktis toodud valikkriteeriumi tekstiilist käterättide kohta.

4. Tähelepanekud ja soovitus

Hankija on riigihanke korraldamisel põhjalikult järginud keskkonnahoidlike kriteeriumeid, tagades seeläbi avalike ressursside keskkonnasäästliku kasutamise. Tunnustame hankijat ka valikkriteeriumi kasutamise eest.

5. Järeldused

Hankija on korrektset täitnud RHS § 77 lg-s 61 ja 7 1 ning keskkonnaministri määruses nr 35 „Hankepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused” kehtestatud nõudeid.

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu

riigihangete valdkonna juht

riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

Järelevalvetoiminguid teostanud ametnik: Saara Selgmäe

(allkirjastatud digitaalselt)

jurist

riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

53811142; saara.selgmae@fin.ee